

Niektórzy fotografowie w XIX i XX w. - Adam Fleks

Poniżej pozwalam sobie przedstawić króciutkie biogramy tych fotografów, którym nazwiska moim zdaniem powinien zapamiętać każdy, kto fotografię traktuje jako swoje ukochane hobby. Niekiedy biogramy te, to przemyślenia niewiele dłuższe niż trzask migawki. Pisałem je na gorąco, pod wpływem chwili i nastroju.

Pierwszy trwały obraz na asfalcie syryjskim uzyskał w 1826 r. **Nicefore Niepce**. Wymagało to 8 godzin naświetlania w świetle słonecznym.

Francuz **Louis Daguerre** opracował praktyczny sposób wykonywania fotografii w 1837 r., co podał do wiadomości publicznej w 1839, w pół roku po pierwszej wystawie Niepc'a. Ekspozycja wymagała wtedy 5-11 min przy bardzo ciemnych obiektach.

Pierwszy obiektyw do aparatu fotograficznego obliczył **Petzval** w 1841 – jasność obiektywu 3,6. Pozwalało to na skrócenie czasu ekspozycji do ok. 1 min.

Szkot **Henry Fox Talbot** - opatentował w 1841 r. kalotypię czyli metodę negatywowo-pozytywową.. Pierwszy papierowy negatyw uzyskał w 1835 r. Czas ekspozycji wynosił wtedy 10-30 min. Metoda negatyw-pozytyw pozwalała uzyskiwać wiele kopii i była tańsza, ale jakość odbitek z papierowych negatywów była gorsza niż dagerotypów. W 1844 zaczął sprzedawać masowo odbitki swoich zdjęć po 2-25 pensów za sztukę zależnie od formatu.

Pierwsze fotografie 1839-1850

W 1839 czas ekspozycji wynosił ok. 15 min. Twarze modeli pokrywano mąką aby je rozjaśnić i skrócić czas ekspozycji. Dominował portret i krajobraz. Cena profesjonalnego dagerotypu w Londynie w l. 40-tych XIX w. wynosiła ok 1 funta, czyli więcej niż miesięczny zarobek zwykłego robotnika.

W 1841 czas ekspozycji był następujący:

- zachmurzone niebo zimą - 3,5 min
- dzień słoneczny w cieniu - 1,5 - 2 min
- bezpośrednie światło słoneczne - 40-45 sek.

Dagerotypia dominowała w USA i Francji, zaś kalotypia głównie w Szkocji.

Pierwsze albumy fotograficzne to seria 6 tomów po 24 zdjęcia w każdym **The Pencil of Nature** Talbota wydana w l. 1844-46.

Robert Adamson (1821-48), Dawid Octavius Hill (1802-70) to pierwsi

artyści fotografowie. Wykonywali portrety, sceny rodzajowe ze Szkocji 1843-47. Sami uważali, że ich główny cel to fotografia dokumentacyjna jako pomoc dla malarzy. Dla rozrywki fotografowali małe szkockie wioski rybackie i ich mieszkańców, z czego zasłynęli. Hill zajmował się stroną artystyczną zaś Adamson techniczną. Uważa się, że Hill stworzył pierwsze arcydzieła fotografii portretowej, zwłaszcza są to zdjęcia przedstawiające rybaków z Newhaven. Działalność tego duetu trwała przez 5 lat do śmierci Adamsona w 1848 r. w wieku 27 lat.

Roger Fenton (1819-69) - studiował malarstwo i prawo. stał się znany jako fotograf pejzażysta. Karierę jako fotograf rozpoczął od fotografowania widoków Rosji w 1852 r. Wysłany z Londynu aby wykonać fotoreportaż z wojny krymskiej. Wszystkie zdjęcia przedstawiały sceny nieruchome lub pozowane, ponieważ płyty miały za małą czułość by fotografować w akcji.

Francis Frith - Jeden z pierwszych fotografów-podróżników, którzy stosowali metodę mokrego koldionu. W l. 1856-60 zdjęcia Egiptu, Syrii i Ziemi Świętej.

Fotografia amatorska w XIX w.

Lewis Caroll (pastor Charles Dodgson) - napisał "Alicję w krainie czarów", poza tym był to zdolny amator pracujący w procesie kolodionowym. Wykonywał romantyczne portrety dzieci w naturalnych pozach. Charakteryzował go lekki styl, pozy marzycielskie i romantyczne, oraz bardzo staranna kompozycja, zwłaszcza w portretach dzieci. Uwielbiał uwieczniać półnagie dziewczynki - dzisiaj uznano by go za pedofila, wtedy twierdzono, że to urocze. Udawało mu się sprawić że dzieci pozowały w sposób naturalny pomimo długiego czasu ekspozycji.

Julia Margaret Cameron 1815-1879 - obecnie jest uważana za najwybitniejszego fotografa amatora z końca lat 60 XIX w. Była bogata, despotyczna i ekscentryczna, zaś fotografowaniu poświęciła się od 1864 w wieku 49 lat, kiedy to wraz z rodziną osiadła na wyspie Wight. Wtedy od córki oraz zięcia otrzymała w prezencie kamerę na płyty szklane formatu 10 x 15 cali, oraz zestaw do mokrego kolodionu. Kurnik przerobiła na studio. Najlepsze portrety wykonywała w l. 1866-70. W l. 1870-75 ilustracje fotograficzne do poematów, m.in. Tennysona. W 1875 wyjechała na Cejlon, gdzie fotografowała doraźnie tubylców, powróciła do Anglii w 1878 r. Ofiarami artystki z powołania byli m.in. znajomi z wyższych sfer oraz przyjaciele rodziny, jak Tennyson, Herschel, Darwin, Longfellow, Carlyle. Wszystkich ich namówiła do pozowania. Koncentrowała się głównie na popiersiach w formatach 18x24 cm lub 30x 40 cm. Oryginalna i niepowtarzalna, preferowała portret psychologiczny. Interpretowała osobowości modeli,

między innymi doskonale operując światłem dziennym, natomiast była niedbała technicznie. Najlepsze były zdjęcia portretowe bez rekwizytów wykonywane w dużym zbliżeniu miękko rysującym obiektywem. Pod względem interpretacji osobowości swoich modeli wyprzedziła swoje czasy o kilkadziesiąt lat.

W przeciwieństwie do popularnych wtedy małych formatów "wizytowych" jej odbitki były ogromne i przedstawiały głównie głowę modela. Świadomie wykonywała zdjęcia nieostre. Tennysona odważyła się sfotografować dopiero po 3 latach od wykonania pierwszego udanego zdjęcia. Zgodnie z rzeczywistością miał worki pod oczami, co nie spodobało mu się. Garibaldi uznał ją za żebraczkę kiedy czekała na niego pod drzwiami domu Tennysona. Przed zrobieniem portretu Herschela zmusiła go do umycia włosów aby te sterczały niczym aureola wokół głowy.

Timothy O'Sullivan 1840-82. Fotografował na wielu frontach amerykańskiej wojny domowej. Dwukrotnie kamerę zniszczyły mu odłamki. Zmarł na gruźlicę. Fotograf dzikiego Zachodu - Nevada, Panama, Arizona, Kolorado. Najbardziej znana fotografia z kanionu de Chelly w Arizonie wyk. w 1873 r. Robił zdjęcia dobrze skomponowane i o wysokiej jakości technicznej.

William Henry Jackson 1843-1942. W 1862 zaciągnął się do armii. Rysował życie wojskowe. Fotografię rozpoczął od retuszowania zdjęć w Vermont. W 1 IV 1866 pokłócił się z narzeczoną i udał się na dziki zachód wraz z Mormonomi. 1869 dokumentacja budowy kolei wschód-zachód co dało 10.000 zdjęć stereoskopowych.

Od 1870 współpraca z Haydenem - organizatorem wypraw na Dzikie Zachód. 1872 wyprawa do Kolorado. Wyposażenie ważyło 150 kg i było transportowane przez muła. Zdjęcia z Yellowstone pozwoliły na utworzenie pierwszego parku narodowego w marcu 1873 r.

1876 dokumentował opuszczone osiedle indiańskie w Mesa Verde.

W l. 1894-7 odbył podróż dookoła świata, były to m.in Syberia, Japonia, Chiny, Afryka Płn.

Potem utrzymywał się z fotografii portretowej i dokumentalnej.

Peter Henry Emerson 1856-1936

Przerwał karierę lekarską na rzecz fotografii oraz pisania. Wystawy od 1885. Bogaty, bo miał ojca plantatora na Kubie. Wymieniał korespondencję ze Stieglitzem od 1887. Publikował książki z fotografiami ludzi i pejzaży z Norfolk, wschodniej Anglii. Była bezpośrednia i czysta fotografia. Potem zmienił punkt widzenia, stosując teorię że oko widzi ostro pośrodku, zaś przedmioty na krańcach pola widzenia są z natury mniej ostre. Nic w naturze nie jest ostro zarysowane. Wykonał zwrot ku Turnerowi i francuskim impresjonistom.

Tylko centrum zdjęcia pozostawało u niego ostre bez względu na to co

przedstawiało. 1889 - opublikował książkę *Fotografia naturalistyczna*, biblię dla wielu fotografów. Po roku napisał o śmierci fotografii naturalistycznej. Ponadto pisał powieści detektywistyczne, stworzył swoją teorię genetyki i przepisy dla amatorów gry w bilard.

Robert Demachy 1859-1936

Od 1892 poświęcił cały swój czas fotografii. Napisał 5 książek i ponad 100 artykułów o estetycznych i technicznych aspektach fotografii. Za młodu interesowała go muzyka i szybkie samochody. Potem został bankierem, krytykiem literatury, artystą amatorem oraz fotografem.

Fotografia jego pozostawała pod wpływem Degas oraz impresjonistów. Stosował manipulację obrazem i techniki specjalne - bromolej, guma. Uważał, że należy interpretować scenę. W przeciwieństwie do czystej fotografii odbitka powinna posiadać jak najwięcej efektów plastycznych. Zdjęcie musi być interpretacją artysty, nie kopią natury.

Stosował całkowity retusz. Po zrobieniu zdjęcia trzeba dodać do niego część artystyczną. Z jednego negatywu wykonywał więc bardzo różne zdjęcia. Współzałożyciel Fotoklubu Paryskiego.

Alfred Stieglitz 1864-1946

Ur. w New Jersey. Studia techniczne (fotochemia) w Berlinie. Pierwsze zdjęcia 1883, pierwsze zdjęcia na wystawy 1886. W 1890 powrót do USA, rozpoczął wydawanie *American American Photographer*. 1902 założył Photo-Secession. 1903-1917 wydawca *Camera Work*.

1910 Int.Exh. of Pictorial Photography w Buffalo 1910.

1937 przestał fotografować.

Pierwszą nagrodę otrzymał od Emersona. Silne inklinacje ku fotografowaniu elementów natury. Chciał odczuwać, i przekazywać to w fotografiach.

Tendencje do oddawania nastroju, nie samego zdarzenia. Małe odbitki montowane na dużych brązowych passe-partout. Nie pozwalał na powiększanie odbitek, nawet w reprodukcjach. Na pierwszej wystawie fotosecejonistów stwierdził, że celem powinno być uznanie fotografii za sztukę. Otwarcie galerii "291". Do swojej centrum skupiał wokół siebie aktywnych fotografów.

Edward Weston 1886-1958

Pierwsze fotografie 1902. Ożenił się z Florą Chandler 1909, czterech synów. 1911 - własne studio w Tropic, Kalifornia.

1912-22-uprawiał mocno stylizowany piktorializm. Kompozycje przypominające malarstwo kubistyczne z zabawą światłem.

1912-21 związek artystyczno-seksualny z Margarethe Mather. Zapoznała go z bohemą homoseksualistami, sztuką w Los Angeles. Nauczył się pić, palić i mieć przygody.

1922 przełom - fotografia czysta. Zdjęcia zakładów przemysłowych. Fascynacja konstrukcjami. Nowoczesny temat wymaga innego podejścia niż piktorializm.

1921 poznał Tinę Modotti. Ferment rewolucyjny w Meksyku. Studio w Mexico

City 1923-5 entuzjastycznie przyjęte. Styl heroiczny w portretach. 1926 fotografował z Tiną Modotti w Meksyku. Powrót do Kalifornii. Przeszedł na błyszczący papier.

1927-30 fotografie muszli, papryki in. małych form - uznawane za najważniejsze. Sfotografowane muszle uznano za czyste i perwersyjne. Od 1928 fotografia krajobrazu po podróży na pustyni Mohave.

1929 osiadł w Carmel, kolonii artystów w Kalifornii. Studia aktu. Zakochał się w Soni Noskowiak. Koncepcja przewizualizacji. Wpływ na Adamsa.

1930 przekopiował całe portfolio na błyszczący neutralny papier.

1932 wystawa w muzeum w San Francisco, potem stworzył grupę f/64 z Adamsem i Willardem van Dyke, Cunningham, in. Niewielkie stypendium pozwalało na utrzymanie.

W 1934 poznał a w 1938 poślubił Charis Wilson. Była to jego najlepsza modelka. Specjalizacja: zbliżenia form naturalnych, krajobraz, portret, akt.

1937 - jako pierwszy fotograf zdobył nagrodę Guggenheima.

1938 - podróż po Stanach. Określany jako jeden z fotografów zachodniego wybrzeża USA, z inklinacjami ku naturze. Fotograf kalifornijski.

1946 rozwód z Charis. Choroba Parkinsona. 1952 ostatnie odbitki - tzw. "projekt". Tuzin kopii ok. 800 zdjęć. Był to perfekcjonista, bo był biedny i nie stać go było na marnowanie materiałów.

Zdjęcia Westona charakteryzuje najwyższa precyzja i czystość widzenia.

Nienawidził miast, samochodów i hałasu.

Jacques-Henri Lartigue 1894-1986

Ur. w Paryżu, pierwszy aparat otrzymał w 1901 r. Ojciec był bogatym entuzjastą fotografii. Formalne wykształcenie malarskie, wystawiał od 1939 r. Główne przedmioty zdjęć: rodzina i przyjaciele, samochody, samoloty, sporty, ciekawe ubrania/przebrania. Pierwsza wystawa w Museum of Modern Art, N.Y. 1963. Sam chciał być uważany za współczesnego malarza.

Jego fotografie leżały przez dziesiątki lat w szufladzie, dopiero w 1.60 poznano ich autentyczność. Po publikacji okazało się, że niektóre z najbardziej charakterystycznych czy wywierających największy wpływ fotografii XX w. zostały wykonane przez chłopca. Młody Lartigue fotografował wszystko, prowadząc równocześnie dzienniki.

Zawsze znajdował się w centrum wydarzeń, starając się uchwycić nastrój.

Nie był zainteresowany fotografią artystyczną. Chodziło mu o uchwycenie ulatującej chwili w jak najbardziej bezpośredni sposób. Pisał "To jest osobiste i muszę być całkowicie uczciwy wobec siebie". Każde zdjęcie przedstawia prywatną chwilę.

Imogen Cunningham 1883-1976

Studiowała chemię w Waszyngtonie. W l. 1907-09 pracowała w studio robiąc odbitki. Studia fotochemiczne w Dreźnie. Studio portretowe w Seattle od

1910. Członkini grupy f/64 1932-5. Główne przedmioty - ludzie i rośliny. Początkowo fotografia romantyczno-impresjonistyczna. Od 1915 fotografowała rośliny domowe, poświęcając się głównie wychowaniu dzieci. Potem po rozwodzie i dorośnięciu dzieci skierowała się znowu ku portretowi. Uwagę zwracają jej akty oraz studia natury. Potem skierowała się ku nowemu realizmowi - twierdziła, że jakość sztuki powinna wyrażać się w jasnych i prostych formach.

Henri Cartier-Bresson ur. 1908

Studia malarskie i literackie. Od 1930 fotografia na poważnie. Współpraca z Jeanem Renoirem przy filmach, filmowiec wojenny, trzykrotne ucieczki z niewoli niemieckiej. Pracował dla francuskiego podziemia.

1947 założył agencję Magnum z R. Capa D. Seymourem oraz Williamem Vandivertem. Fotografował wyłącznie Leicą i najczęściej obiektywem standardowym 50 mm (dopuszczał wyjątki od tej reguły).

Chciał być bardziej artystą malarzem i rysownikiem niż fotografem. Fotografia jest rodzajem rysowania. Zadaniem fotografa/ rysownika jest przewidzieć co przyniesie następna chwila. Trzeba ćwiczyć się w zostaniu obserwatorem szansy. Nigdy okrutny, pełen współczucia dla innych. Niesmak wobec reporterów amerykańskich.

Starał się nie być zauważonym - części metalowe obklejone czarną taśmą byle jaki strój nie rzucający się w oczy.

"Fotografia to dla mnie rozwój środka plastycznego postrzegania, opierającego się na przyjemności obserwacji oraz zdolności uchwycenia decydującego momentu w ciągłej walce z czasem".

Po dziewięćdziesiątce powrócił do malarstwa - czego i Wam życzę.

Wynn Bullock 1902-1975

Studia prawnicze i śpiewacze, także fotograficzne. Śpiewał na Broadwayu. Fotografia komercyjna, potem tylko kreatywna. Duży wpływ konstruktywizmu oraz Bauhausu. Potem solaryzacja, podwójna ekspozycja, nakładanie wielokrotne negatywów.

Wiele patentów naukowych. Natura jest w trakcie ciągłych zmian. Przepływa wokół nas. Na wielu zdjęciach nagie ludzkie ciało kontrastuje z groźnym i potężnym otoczeniem. Często zasada przeciwieństw - skały pośród wody, naga dziewczynka w lesie.

Zasady: przestrzeń/ czas - na przedmioty należy patrzeć uwzględniając ich cechy przestrzenne w czasie;

- potem stają się obiektami albo pozostają wydarzeniami w czasie i przestrzeni;

- wszystko posiada swoje przeciwieństwo; przeciwieństwa stanowią jedność

- nic nie definiuje siebie.

Rzeczywistość wynika z osobistego doświadczenia.

"Zawsze kochałem światło" - pod wpływem impresjonistów i postimpresjonistów. Światło żyje i jest plastyczne.

Pod wpływem Westona przeszedł na fotografowanie krajobrazu wielkim formatem. Usiłował uchwycić cykliczny charakter wszechświata - życie, śmierć, rozkład, odnowienie energii.

Często fotografował córki jako modelki.

Okres koloru - abstrakcje 1960-63.

Powrót do fotografii czarno-białej po 1963. Bardzo długie ekspozycje scen mających elementy stałe i ruchome. Wielominutowe ekspozycje.

"Kamera nie jest tylko przedłużeniem oka, ale także mózgu. Może widzieć ostrzej, dalej, bliżej, wolniej, szybciej niż oko. Może widzieć światło niewidzialne. Może widzieć przeszłość, teraźniejszość i przyszłość. Zamiast używać kamery tylko do reprodukcji obiektów, pragnę używać jej do tego, by rzeczy niewidoczne dla oka pokazać jako widoczne".

"Co jest rzeczywistością?"

Nowa technika - odbitki z obrazem negatywowym na papierze. Wieszal do góry nogami, jeżeli uznał, że to rozszerzy jego wizję. Tao - " Ci którzy wiedzą nie mówią ci którzy mówią nie wiedzą". "Od początku wiedziałem co chcę powiedzieć, tylko nie wiedziałem jak to zrobić".

© **Adam Fleks**